

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник голови приймальної комісії
в. о. ректора Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

_____ Олександр ГОЛОВКО

«____» _____ 2024 р.

ПРОГРАМА

**вступного екзамену з географії
для здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 106 Географія
(освітньо-наукова програма «Географія»)**

ДОКУМЕНТ СЕД АСКОД
Сертифікат 7AFDA0070000000000000000000000001
Підписувач ГОЛОВКО ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ
Дійсний з 01.09.2022 13:31:33 по 31.08.2024 23:59:59

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ

1.1. Значення теорії суспільної географії. Суть, особливості та фактори розвитку теоретичного знання.

Методологічна база сучасної суспільної географії. Рівні методологічного знання. Науково-пізнавальне значення міждисциплінарних методів наукового дослідження: системного підходу, структурного аналізу і синтезу, моделювання, формалізація, ідеалізації та логічних методів, роль математичних методів.

Система суспільно-географічних методів дослідження. Методологічні принципи вітчизняної суспільної географії.

1.2. Об'єкт вивчення суспільної географії на планетарному, регіональному і локальному рівнях. Суспільно-географічний комплекс як інваріантний об'єкт дослідження на регіональному і локальному рівнях, його компонентна структура (склад), роль в його функціонуванні горизонтальних і вертикальних зв'язків. Різноманітність конкретних об'єктів вивчення суспільної географії та її складових частин.

1.3. Предмет вивчення суспільної географії, розвиток поглядів на предметну сутність цієї науки, сучасна її трактовка. Основні суспільно-географічні закони як вияв предметної сутності суспільної географії. Місце географії в системі наук, її структура. Зв'язок суспільної географії з іншими науками, її відношення до регіональної економіки, теоретичної географії та метагеографії.

Економічна географія як ланка суспільної географії, предмет вивчення і завдання. Поняття про територіально-виробничий комплекс (ТВК), їх основні види і типи. Системний підхід і структурний аналіз при дослідженні ТВК. Аспекти аналізу функціональної структури ВТК чи ТВК: компонентний (галузевий, міжгалузевий), економічний, територіальний і управлінський. Поняття про комбіновані структури виробництва. Напрямки дослідження галузевої структури виробництва, методика обрахунків коефіцієнтів структури, спеціалізації і укомплектованості. Система показників економічної ефективності виробництва. Суть територіальної структури виробництва, її елементи та типи.

Ієрархія рівнів управлінської структури виробництва. Методи вивчення територіальної організації і комплексно-пропорційного розвитку виробництва.

Промисловість: значення, структура, аспекти дослідження. Фактори формування, розвитку та розміщення галузей, їх роль в географічному поділі та інтеграції праці. Промислові групування і комплекси. Типізація і класифікація промислових комплексів. Галузеві та міжгалузеві промислові утворення. Територіальна організація і комплексний розвиток промисловості.

Проблеми територіальної організації і комплексно-пропорційного розвитку паливно-енергетичного, металургійного, машинобудівного, будівельного, лісопромислового комплексів.

Агропромисловий комплекс: суть, структура, фактори розвитку і територіальної організації, типізація, методи і прийоми дослідження.

Транспортні комплекси (системи): суть, структура, фактори розвитку і територіальної організації. Елементи територіальної структури транспортної

системи. Показники транспортної освоєності (забезпеченості) території. Рівні економічного розвитку території (країни, району, області, низового адміністративного району): суть, показники і методика визначення. Територіальна спільність виробництва та її основні види.

Розвиток господарства і раціональне природокористування. Еколого-географічна ситуація та її найважливіші проблеми. Екологічний моніторинг і екологічна експертиза.

Соціальна географія як ланка суспільної географії: об'єкт, предмет вивчення, завдання. Демографічна ситуація і особливості розселення населення – територіальний „каркас” соціальної географії.

Географія населення та розселення. Географія соціально-демографічного розвитку. Концепції соціально-демографічного розвитку. Чинники соціально-демографічного розвитку та демографічна політика.

Географія розселення. Урбаністична географія. Фактори формування і розвитку систем розселення, їх типи та ієрархія. Основні особливості і тенденції розселення населення. Концепції та моделі розселення населення. Геоурбаністика та георуралістика. Урбанізованість та агломеративність у розселенні. Демографічні та соціальні проблеми сільської місцевості.

Географія праці. Предмет та основні поняття географії праці. Зайнятість та безробіття: соціально-географічний вимір. Концепції та моделі ринку праці.

Географія міграційної поведінки населення. Основні поняття міграції населення, форми, види, функції. Концепції та моделі міграційної поведінки населення

Географія культури. Культурна географія. Предмет та основні поняття географії культури та культурної географії. Напрями та концепції культурної географії. Географія мов та лінгвістична географія. Географія релігії та сакральна географія. Географія охорони здоров'я, освіти, дозвілля та споживання як нові напрями розвитку соціальної географії: їх суть та завдання.

Соціально-гуманістичні напрями географічних досліджень. Гуманістична географія, перцепційна географія, гендерна географія, феміністична географія як нові напрями розвитку соціальної географії: їх суть та завдання.

Географія рівня життя населення. Географія бідності. Географія соціальних негараздів. Географія якості життя населення. Безпека життєдіяльності населення. Економічна безпека. Продовольча безпека. Соціальна безпека. Природно-техногенна безпека. Інформаційна безпека Регіональна свідомість та менталітет соціуму. Регіональна ідентичність

Стратегії соціального розвитку. Індикатори людського розвитку. Цілі розвитку тисячоліття. Цілі сталого розвитку. Управління соціальним розвитком.

1.4. Суспільно-географічні відношення та процеси. Суть суспільно-географічних відношень, віддалі і площі як міри цих відношень, основні їх класи. Система суспільно-географічних зв'язків як вираз відношень, їх види і типи.

1.5. Суспільно-географічне положення як загальна категорія науки: суть, види та методи оцінки. Ознаки типізації СГП: за масштабністю охопленої території, за місцеположенням об'єкта людської діяльності, за спеціалізацією цих

об'єктів. Суть позиційного принципу функціонування об'єктів. „Кадастр” вигідності СПГ для об'єктів і територій.

1.6. Географічний поділ та інтеграція праці як основні категорії суспільної географії: суть і науково-пізнавальне значення, інші поняття, що описують цю категорію.

Умови і фактори розвитку географічного поділу праці. Формула економічної вигоди від його розвитку. Види і масштаби розвитку географічного поділу праці. Територіальна спеціалізація і обмін як основні форми розвитку цього процесу, показники і методика визначення.

Взаємодія географічного поділу праці з процесами комплексоутворення, територіальна концентрація продуктивних сил. Комплексність продуктивних сил, її сутність та види: технологічна і соціально-економічна комплексність. Концепція „опорного каркасу”, що характеризує конкретний процес інтеграції праці та формування відповідного типу територіальної структури господарства, каркасний ефект і „каркасне мислення”. Категорія інтеграції праці, її діалектичний зв'язок з категорією поділу праці.

1.7. Розміщення продуктивних сил як важлива суспільно-географічна категорія, її суть та науково-пізнавальне значення.

Розміщення продуктивних сил як суспільно-географічне відношення класів „територія – об'єкт”, „територія – територія”, „об'єкт – об'єкт” та відношення між компонентами суспільно-географічного комплексу, їх часткові випадки.

Розміщення продуктивних сил як суспільно-географічний процес, його суть, міра розвитку та форми прояву. Обґрунтування і аргументація процесу локалізації об'єктів.

Концепція факторів розміщення продуктивних сил, їх структура і загальна оцінка. Головні принципи, основний критерій та показники соціально-економічної ефективності процесу розміщення продуктивних сил. Часткові процеси і стадії розміщення продуктивних сил.

Пошук просторових закономірностей в теорії розміщення продуктивних сил. Видатні представники цього напрямку.

Взаємозв'язок процесу розміщення продуктивних сил з їх територіальною організацією суспільства.

1.8. Теоретико-методологічні проблеми суспільно-географічного районування: його суть, значення і оцінка понятійно-термінологічного апарату. Фактори і принципи процесу районування. Функціональна структура суспільно-географічного району, її часткові випадки. Поняття про спеціалізацію і комплексний розвиток суспільно-географічного району. Таксономічна сітка суспільно-географічних районів (види і типи). Практичне значення суспільно-географічного районування як географічної форми управління людською діяльністю.

1.9. Оцінка напрямків розвитку суспільної географії. Нові напрямки розвитку вітчизняної суспільної географії: проблемно-теоретичного, конструктивного (прикладного), соціально-географічного, ресурсного, рекреаційного, найновіших. Основні напрямки розвитку зарубіжної суспільної географії: хорологічний, соціально-політичний, гуманістичний, математико-авангардистський, регіонально-науковий та радикальний.

1.10. Перспективи (прогноз) розвитку і завдання суспільної географії. Елементи прогнозу об'єкту і предмету вивчення, методів і методики досліджень, структури географічної науки і системи науково-дослідних закладів, географічної служби в Україні.

2. ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ

2.1. Суспільно-географічне положення. Розміри території, її конфігурація і компактність з точки зору господарського розвитку. Кордони України, їх зміни протягом ХХ ст. й дотепер. Геополітичне положення України. Адміністративно-територіальний устрій, етапи його формування.

2.2. Природно-ресурсний потенціал України. Вплив природних умов і ресурсів на територіальну організацію господарства країни. Рівень забезпеченості господарства України природними ресурсами. Структура та характеристика окремих компонентів ПРП. Регіональні відмінності в забезпеченні ПРП.

Мінерально-сировинні ресурси: паливні, рудні, нерудні. Вугільні басейни. Нафтогазозонні провінції та області. Залізо- і марганцеворудні басейни. Запаси руд кольорових металів. Нерудна сировина для хімічної, металургійної і будівельної промисловості. Регіони з найбільш високим рівнем забезпеченості мінеральною сировиною.

Потенціал водних ресурсів, рівень забезпеченості ними господарства у різних регіонах України. Земельні ресурси, структура землекористування. Природна і економічна оцінка лісових ресурсів, головні райони їх розміщення. Фауністичні ресурси та їх структура. Природно-рекреаційний потенціал, його регіональні особливості. Географічні проблеми раціонального природокористування.

2.3. Населення України. Чисельність населення та її динаміка. Природний рух населення. Статеві-віковий склад населення. Тривалість життя. Механічний рух населення. Географія міграційних потоків. Проблема депопуляції. Проблема старіння населення. Міграційні проблеми. Демографічні проблеми.

Розселення населення України. Територіальні відмінності густоти населення. Міське і сільське населення. Урбанізація, її регіональні відмінності. Класифікація міст України за людністю. Типи міст за містоутворюючими функціями. Міські агломерації. Типи сільських поселень за людністю. Основні типи сільського розселення і фактори, які впливають на них.

Етнічний, мовний релігійний склад населення України. Особливості українського етногенезу. Етнічний склад населення та його територіальні відмінності. Українська діаспора у світі. Мовний склад населення. Релігійний (конфесійний) склад населення.

Трудові ресурси і працересурсний потенціал України. Структура та особливості трудових ресурсів України. Рівень забезпеченості трудовими ресурсами регіонів України та фактори, які впливають на цей процес. Ринок праці національний та регіональний виміри. Структура зайнятості економічно активного населення та її сучасні тенденції. Рівень зайнятості трудових ресурсів в окремих регіонах України.

2.4. Національна економіка України. Історія розвитку господарського комплексу України, сучасний рівень економічного розвитку. Секторальна структура економіки України на сучасному етапі її розвитку. Сучасне соціально-економічне становище України.

2.5. Первинний сектор економіки України. Сільське господарство. Особливості розвитку сільського господарства України у пострадянський період. Головні структурні підрозділи сільського господарства. Рослинництво. Тваринництво. Зональна спеціалізація сільського господарства. Рибне господарство. Мисливство. Лісове господарство.

Добувна промисловість. Добування кам'яного і бурого вугілля. Добування сирої нафти та природного газу. Видобуток торфу. Видобуток руд чорних і кольорових металів. Видобуток нерудної сировини для різних видів економічної діяльності. Видобуток гірничо-хімічної сировини. Видобуток будівельної та технологічної сировини.

2.6. Вторинний сектор економіки України. Виробництво та постачання електроенергії: динаміка та структура виробництва електроенергії; географія виробництва електроенергії за допомогою традиційних видів палива; відтворювальна електроенергетика України; сучасні проблеми та перспективи розвитку електроенергетики в Україні.

Металургійне виробництво: передумови та особливості розвитку; виплавка чорних металів і виробництво прокату; виробництво труб, феросплавів і метизної продукції; райони чорної металургії; виробництво кольорових металів і сплавів; проблеми та перспективи розвитку металургійного виробництва України.

Виробництво машин та устаткування: структура виробництва; чинники розміщення підприємств; транспортне машинобудування; сільськогосподарське машинобудування; важке, енергетичне, підйимально-транспортне, будівельно-шляхове машинобудування, верстатобудування; електротехніка, електроніка, приладобудування.

Хімічне виробництво: структура виробництва; виробництво коксу та продукції нафтоперероблення; виробництво хімічних речовин і хімічної продукції; виробництво фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів; виробництво гумових і пластмасових виробів.

Виробництво деревини та паперу, поліграфія, меблеве виробництво.

Виробництво будівельних матеріалів, конструкцій і порцеляни: структура виробництва; виробництво зв'язувальних матеріалів; виробництво стінових матеріалів; виробництво будівельної кераміки, сантехнічних виробів і покрівельних матеріалів; виробництво скла та порцеляни.

Виробництво тканин, одягу та взуття: особливості розвитку, структура виробництва, місце в економіці країни; текстильне виробництво; трикотажна, швейна та хутряна промисловість; виробництво шкіряно-галантерейних товарів і взуття.

Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів: місце в економіці країни, структура виробництва, принципи розміщення підприємств; виробництво борошна, круп і макаронних виробів; виробництво цукру, олії та жирів; виробництво кондитерської продукції; виробництво спиртних напоїв; виробництво пива та безалкогольних напоїв; виробництво молока та молочних

продуктів; виробництво м'яса, м'ясних і рибних продуктів; виробництво тютюнових виробів.

2.7. Третинний сектор економіки України. Транспорт. Структура транспорту, особливості розміщення по території країни, частка окремих видів транспорту в пасажиро- та вантажообігу. Найважливіші напрямки вантажо- і пасажироперевезень. Характеристика залізничного, автомобільного, трубопровідного, морського, річкового, авіаційного транспорту: основні транспортні вузли, порти, аеропорти, транспортні магістралі, міжнародні транспортні коридори.

Торгівля і громадське харчування. Освіта, наука, культура. Фінансова діяльність. Рекреація і туризм.

2.8. Зовнішньоекономічні зв'язки України. Зовнішня торгівля товарами і послугами. Товарна структура експортно-імпортних операцій, тенденції її змін. Географічна структура експорту та імпорту, головні торговельні партнери країни. Проблеми використання експортного потенціалу України, перспективи його нарощування. Міжнародна торгівля послугами України. Міжнародні транспортні, інформаційні електронні, технологічні послуги. Міжнародний туризм.

3. ЕКОНОМІЧНА, СОЦІАЛЬНА І ПОЛІТИЧНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ

3.1. Світова економіка як складова глобальної територіальної соціально-економічної системи. Галузева, функціональна і територіальна структура світового господарства. Закони, закономірності і принципи розвитку та розміщення світового господарства. Система національних рахунків. Стадії економічного розвитку. Міжнародний географічний поділ праці.

3.2. Розвиток світового господарства в умовах глобалізації. Інтернаціоналізація та глобалізація у світовому господарстві. Сутність глобалізації. Рівні глобалізації. Фактори розміщення господарства в умовах глобалізації. Географічні аспекти міжнародної економічної інтеграції. Регіональні інтеграційні утворення. Міжнародні економічні організації. Транснаціональні корпорації.

3.3. Населення світу. Чисельність населення світу, головні особливості його розміщення. Етапи заселення, умови і чинники формування системи розселення населення. Регіональні особливості, причини та чинники розміщення населення, проблеми викликані його диференціацією. Поняття складу населення. Класифікація його за етнічними, національними та релігійними ознаками. Передумови їх становлення та розвитку. Визначення територіальних особливостей. Проблема перенаселення та проблема депопуляції. Демографічні та міграційні процеси.

3.4. Природно-ресурсний потенціал світової економіки. Природно-ресурсний потенціал (ПРП) як фактор виробництва. Мінерально-ресурсний потенціал. Земельно-ресурсний потенціал. Водно-ресурсний потенціал. Рослинний ПРП. Рекреаційний потенціал. Ресурси Світового океану.

3.5. Промисловість світу. Особливості сучасної галузевої структури промисловості. Основні зрушення у структурі світової промисловості. Тенденції розвитку та розміщення галузей промисловості: паливної, електроенергетики,

чорної і кольорової металургії, машинобудування, хімічної, лісової, будівельних матеріалів, легкої, харчової.

3.6. Сільське господарство світу. Сільськогосподарське виробництво в системі світового господарства. Структура світового сільськогосподарського виробництва. Форми сільськогосподарського використання земель. Географія рослинництва світу. Географія тваринництва світу. Регіональні особливості світового сільськогосподарства.

3.7. Сфера послуг у світовій економіці. Транспортна система світу. Світовий ринок транспортно-логістичних послуг. Світова система зв'язку. Інформаційний сектор світового господарства. Ринок фінансово-банківських послуг. Ринок освітніх послуг. Географія міжнародного туризму. Географія міжнародної торгівлі. Характеристика ринків товарів і послуг у міжнародній торгівлі. Міжнародна торгівля сировинними і готовими промисловими товарами. Міжнародна торгівля послугами.

3.8. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення. Проблема миру та демілітаризації. Проблема подолання бідності та відсталості. Виробнича проблема, її масштаби, перспективи вирішення. Проблема природних ресурсів. Екологічна проблема. Демографічна проблема. Проблема стійкого розвитку. Проблема розвитку людського потенціалу.

3.9. Політична географія і геополітика. Основна проблематика і тематика політико-географічних досліджень. Сучасна світосистема. Території, країни, держави. Суверенні держави. Залежні країни і території. Води відкритого моря. Мультинаціональні функціональні утворення.

3.10. Форми державного правління і державного устрою. Монархії. Республіки. Унітарні держави. Федерації. Типи федерацій у сучасному світі. Політичні системи сучасних держав. Адміністративно-територіальний устрій (АТУ) і місцеве самоврядування. Реформи АТУ. Функції столиці держави. Класифікації столиць. Геопросторовий каркас території країни.

3.11. Наукові школи і течії геополітики. Німецька школа. Британська школа. Американська школа. Російська школа. Українська школа. Основні течії геополітики: «органіцизм», атлантизм, континенталізм, євразійство.

3.12. Геополітична структура сучасного світу. Еволюція міжнародних відносин у ХХ-ХХІ ст. Трансформації міжнародних систем. Теорії сучасного світоустрою.

3.13. Європа в геополітичному вимірі. Геополітика провідних держав Азії. Геополітика США. Геополітика російської федерації. Геополітична ситуація в Африці та Латинській Америці.

Список рекомендованої літератури:

1. Барановський М.О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки: навч. посіб. / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – Ніжин: Лисенко М. М., 2018.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 688 с.
3. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 203 с.
4. Гантінгтон С.П. Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку / Пер. з англ. – Львів, 2006. – 474 с.

5. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / за ред. Я.Б. Олійника, І.Г. Смирнова. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
6. Глобальні виклики сучасності: суспільно-географічний вимір: монографія / за ред. В.К. Кіптенко, Б.П. Яценка. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012. – 255 с.
7. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демографічні аспекти. – Чернівці: Рута, 2003. – 392 с.
8. Дністрянський М.С. Політична географія України. Навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
9. Жупанський Я.І. Словник термінів і понять з географії. – Чернівці: Технодрук, 2006. – 192 с.
10. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. – К., 2003. – 176 с.
11. Мезенцева Н.І. Економічна і соціальна географія України / Н.І. Мезенцева, К.В. Мезенцев: навчально-методичний посібник. – К.: ВПС «Київський університет», 2010. – 239 с.
12. Мезенцев К.В. Регіональний розвиток в Україні: суспільно-просторова нерівність і поляризація: монографія / К.В. Мезенцев, Г.П. Підгрушний, Н.І. Мезенцева. – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014. – 132 с.
13. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. – К.: ВПЦ «Київський ун-тет», 2005. – 253 с.
14. Мороз С.А., Онопрієнко В.І., Бортник С.Ю.. Методологія географічної науки: навчальний посібник. – Київ: Заповіт, 1997. – 333 с.
15. Немець К.А. Інформаційна взаємодія природних і соціальних систем: Монографія. – Х.: Східно регіональний центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2005. – 428 с. – Рос. мовою.
16. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: монографія. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 228 с
17. Підгрушний Г.П. Промисловість і регіональний розвиток: монографія / Г.П. Підгрушний. – Київ: Інститут географії НАН України, 2009. – 300 с.
18. Пістун М.Д. та ін. Географія агропромислових комплексів: Навчальний посібник / М.Д. Пістун, В.О. Гуцал, Н.І. Провотар – К.: Либідь, 1997. – 200 с.
19. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії / Навчальний посібник. – К.: Вища школа, 1996. – 231 с.
20. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стафійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
21. Світове господарство в умовах глобалізації: Монографія / Кол. авт.; за ред. Я.Б. Олійника, Б.П. Яценка, В.К. Бабарицької. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004. – 145 с.
22. Соціальна географія. Підручник / за ред. Л. Немець та К. Мезенцева. – Київ, 2019. – 304 с. – Режим доступу: <http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/SocialGeography.pdf>
23. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика: Підручник. – К.: Вікар, 2006. – 396 с.
24. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.
25. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: підручник для студ. географ. спеціальностей вищих навч. закладів. – Одеса: Астропринт, 2009. – 544 с.
26. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики: Навчальний посібник. – Одеса: Астропринт, 2005. – 632 с.
27. Шаблій О.І. Основи суспільної географії: підручник для студ. вищих навчальних закладів. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 296 с.

**Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції,
інше методичне забезпечення**

1. Економіка України. Політико-економічний журнал. – Режим доступу: <http://www.economukraine.com.ua/>
2. Державна служба зайнятості України. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

3. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міністерство економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
5. Міністерство розвитку громад та територій України. – Режим доступу: <https://www.minregion.gov.ua>
6. Програма розвитку ООН, звіти та інформація про людський розвиток [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.undp.org>
7. Світова статистика [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.worldometers.info/about/>
8. Encyclopedia of World Problems and Human Potential [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.uia.be/world-problems-and-globalissues>.
9. World Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.

Структура і критерії оцінювання завдань вступного екзамену з географії

Абітурієнту запропоновано білети, у кожному з яких по 3 питання, відповідь на кожне оцінюється у 40 балів.

Абітурієнт має відповісти також на 2 додаткові питання, відповідь на кожне з яких оцінюється у 40 балів.

Загальна кількість балів – 200.

Критерії оцінювання	Кількість набраних балів
Абітурієнт виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно виконувати завдання, знаходить алгоритм виконання завдання, правильно розуміє і встановлює причинно-наслідкові зв'язки. Вільно володіє прийомами роботи з картою.	170-200
Абітурієнт вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	150-169
Абітурієнт володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні	100-149
Абітурієнт володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	менше 100

Голова предметної екзаменаційної комісії _____ Катерина СЕГІДА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
протокол № 2 від 15 квітня 2024 року

Відповідальний секретар приймальної комісії _____ Сергій ЄЛЬЦОВ